

Радь Ростислав Дмитрович

здобувач вищої освіти Навчально-науковий інститут

міжнародних відносин імені Б. Д. Гаврилишина

Західноукраїнського національного університету

ЗАХИСТ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Зараз в Україні запроваджений воєнний стан, і гострим стає питання, щодо захисту прав національних меншин на території України. Це питання є доволі актуальним, оскільки навіть попри повномасштабну війну України та Російської Федерації, і як наслідок збільшення українізації в українському суспільстві, все ще потрібно захищати права громадян України, які не є складовою української нації та українського етносу.

Перш за все, варто зрозуміти що таке «національна меншина». Національна меншина - частина народу, яка мешкає відірвано від його основного масиву в інонаціональному середовищі, але представники якої відчують з ним зв'язок через культуру, мову та деякі інші риси національної специфіки [1, с. 211]. Якщо ж говорити більш розширено про те, хто такі представники національних меншин, та чому їх права варто захищати, то можна сказати, що національні меншини включають осіб, які мають громадянство і, за визначенням, не відіграють провідної ролі в суспільстві, що зумовлює необхідність відстоювання політичних прав і забезпечення відповідного юридичного захисту [2].

Отже, можна сказати, що представники національних меншин України, до якої б вони нації не відносились, їх права мали б захищатись, оскільки вони є рівноправними, з представниками українського етносу, громадяни України. А, тому, захист їх прав і обов'язків, є обов'язком держави як єдиного гаранта прав і свобод своїх громадян. Згідно Конституції України: Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [3]. Саме так, незалежно від етнічної належності, держава Україна бере на себе обов'язок із гарантування і захисту прав кожної людини згідно Конституції. Але як, щодо інших нормативно-правових актів та чинного законодавства та механізмів захисту прав національних меншин?

Механізм захисту прав національних меншин є досить складним і важко структурованим, оскільки включає в себе: систему законодавчих актів, які закріплюють правовий статус національних меншин; систему міжнародно-правових актів щодо статусу нацменшин, підписаних і ратифікованих Україною; систему державних органів й установ, які здійснюють контроль за дотриманням чинного законодавства; систему громадських організацій і рухів, які сприяють задоволенню етнокультурних потреб національних меншин; спеціальні фонди розвитку та цільові програми їх етнокультурного відродження [4, с. 147]. Реалізувати свої права і обов'язки представники національних меншин можуть на загальнодержавному, регіональному та територіальному рівнях.

Щодо нормативно-правових актів, то в чинному законодавстві України є Закон України про національні меншини в Україні. Згідно з цим законом, можна зробити різні висновки: перш за все Україна із міркувань екзистенційних інтересів української нації та всіх національностей які наявні на її території в рамках розбудови незалежної демократичної держави, визнала нерозривність прав людини і прав національностей, прагнучи реалізувати Декларацію прав національностей України, а, також дотримуючись міжнародних зобов'язань щодо національних меншин, прийняла цей Закон з метою гарантування національним меншинам права на вільний розвиток; по-друге, згідно тексту у першій статті, Україна гарантує усім громадянам, незалежно від їх національної/етнічної приналежності рівний захист їх прав та обов'язків; по-третє захист прав представників національних меншин здійснюється згідно Конституції, інших правових актів на її основі, а також

міжнародних договорів укладених Україною, які безпосередньо пов'язані із правами національних меншин [5].

Отже, з усього вищесказаного можна зробити висновок, що в Україні досить добре пропрацьовано систему захисту прав національних меншин України, оскільки для їх захисту залучені усі можливі рівні правових актів, ці права і свободи та їх гарантування повністю ідентичне громадянам України українського етносу. Проте, в умовах воєнного стану рівноправно можуть обмежуватись конституційні права, як і представників національних меншин України, так і представників українського етносу, тому навіть в умовах воєнного часу, ці категорії населення України, мають рівне право [6].

В умовах воєнного стану держава продовжує захищати права і свободи національних меншин України згідно наявних нормативно-правових актів національного або ж міжнародного рівня, проте з поправками на певні обмеження в умовах воєнного стану.

Джерела:

1. Євтух В. Б. Етнічність: енциклопедичний довідник, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, Центр етноглобалістики. м. Київ: вид. «Фенікс», 2012 р. С. 211.
2. Якубова Л. Д. Національні меншини України // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наукова думка, 2010. Т. 7. 728 с URL: http://www.history.org.ua/?termin=Natsionalni_menshyny.
3. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Конституційне право України: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В.П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. Х.: Право, 2008. 416 с.
5. Про національні меншини в Україні: Закон України № 2494-XII від 25.06.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12#Text>

Науковий керівник: Дракохруст Тетяна Вікторівна д.ю.н., доцент, професор кафедри міжнародного права та міграційної політики Західноукраїнського національного університету.

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протягом останніх років в Україні та світі відбуваються стрімкі несприятливі зміни стану здоров'я населення, що набули стійкого характеру й мають тенденції до погіршення. Станом на сьогодні в Україні внаслідок воєнного стану, загальної соціально-психологічної напруги суспільства, спричиненої тривалим перебігом військових дій на сході та інших регіонах України, скорочення чисельності населення країни через низький рівень народжуваності, екологічної культури, високий рівень смертності та міграції, особливо важливим є вирішення державою питань соціального захисту дітей з інвалідністю на якісно новому рівні, комплексно з урахуванням як медичних, так і соціальних, психологічних, культурних, економічних та інших аспектів. Зазначені вище обумовлює актуальність даного дослідження.

Соціальний захист дітей-інвалідів є складовою системи соціального захисту осіб з інвалідністю, який полягає у забезпеченні гідного життя дітей інвалідів, а також їх соціалізацію шляхом надання певних соціальних благ (грошові виплати, медична допомога, соціальне обслуговування, лікарські засоби, вироби медичного призначення, технічні засоби пересування, технічні засоби реабілітації та ін.) у визначених законодавством обсягах, та є одним із